

Five Finger Exercise 5

Er is een citaat van Joseph Brodsky, dat steeds weer in mijn hoofd opduikt op het moment dat onderwerpen als theater en politiek of de relatie tussen het 'ik' en het 'wij' te berde worden gebracht: 'Iedere nieuwe esthetische realiteit preciseert 's mensen ethische realiteit. Want de esthetica is de moeder van de ethica; de begrippen 'goed' en 'slecht' zijn voor alles esthetische begrippen die voorafgaan aan de categorie 'goed' en 'kwaad'. In de ethiek is niet 'alles geoorloofd' juist omdat in de esthetiek niet 'alles is geoorloofd', omdat het aantal kleuren in het spectrum beperkt is. De sprakeloze baby die huilend een onbekende afweert of integendeel juist zijn handje naar hem uitsteekt. Een esthetische keuze is altijd individueel en een esthetische ervaring is altijd een privé-ervaring. Elke nieuwe esthetische realiteit maakt de mens die haar ervaart nog meer een privé-persoon en die privacy, die soms de vorm van literaire (of enige andere) smaak aanneemt, kan op zich zo geen garantie, dan toch een vorm van verdediging tegen slavernij blijken. Want iemand met smaak, in het bijzonder literaire smaak, is minder vatbaar voor de frases en ritmische bezweringen die iedere vorm van politieke demagogie eigen zijn. Waar het om gaat is niet dat de deugd

In tegenstelling tot wat je schrijft, zijn deze stukken niet gemaakt door Isabelle Schad. *California Roll* is van Ben Anderson, Hanna Hedman, Bruno Pocheron en Isabelle Schad, *Revolver* van Nuno Bizarro, Bruno Pocheron en Isabelle Schad. Dit is duidelijk vermeld in de programmabladen van het Amperdانسfestival. Het gedeelde auteurschap is een erg belangrijk punt voor ons. Op het einde van je eerste paragraaf gebruik je een oneigenlijk citaat: 'Het doet er niet toe hoe je mijn werk interpreteert, alles ligt open.' Je lijkt deze woorden toe te schrijven aan Isabelle Schad of aan iedereen die volgens jou geen standpunt wil innemen. Juist daarna gebruik je een echte quote, met aanhalingstekens: 'It is up to the spectator to pick them [images] up or let them go.' Dat is een beetje verwarrend voor de lezer en in mijn ogen is het geslepen gebruik dat je maakt van de aanhalingstekens en de voorafgaande woorden die je in Schads mond legt, niet helemaal eerlijk en zelfs misleidend te noemen – waardoor de geloofwaardigheid van de rest van de redenering al van bij het begin wordt ondermijnd. Ook de controverse tussen Kosuth en Smithson die je aanhaalt als parabel voor jouw beleving van *California Roll*, vind ik tegelijk scherpzinnig en giftig. (Waarom kies je de 70's en Smithson? Je had evengoed Boltanski kunnen kiezen, misschien zouden de visuele overeenkomsten in dat geval passender zijn geweest. Maar dan kon je wel de exemplarische controverse tussen conceptuele kunst en *land art* niet meer gebruiken.)

Misverstanden

Ik kan heel goed aannemen dat je niet houdt van het stuk, maar hoe kan je veronderstellingen maken over de manier waarop het tot stand kwam, als je daar niks van weet? Hoe is het mogelijk dat je deze voorstelling 'beschrijft' volgens precies dezelfde discrepantie tussen dans 'dansen' en dans 'denken' die je op het einde van je artikel zelf onderuithaalt? Ik neem aan dat deze misverstanden (in het beste geval zijn het misverstanden) gemakkelijk vermeden konden worden als je echt had toegepast wat je in je artikel verkondigt – en ik citeer uit de Engelstalige versie van je tekst op www.sarma.be: 'I walk freely from one performance to another and engage in talks with the dance-makers; ideally this resembles paying a visit to artists' studios. I enter a performance as if it were a workplace and I, a curious, disinterested (in terms of pragmatic interests) onlooker seek emerging directions, possibly indications of new perspectives on dance/performance.' Ik vind het echt spijtig dat we nooit aan praten zijn toegekomen. Gezien het op Amperdانس niet gelukt is, zou ik heel graag eens over *California Roll* en *Revolver* van gedachten wisselen. Maar dit is daar waarschijnlijk niet de juiste plaats voor.

Ik heb je artikel aandachtig gelezen en voel me verplicht om te reageren, niet omdat je niet van onze stukken houdt, maar omdat ik het gevoel krijg dat je ze misplaatst en misbruikt als bouwstenen voor je argumentatie. Op dezelfde manier heb je significante ideeën en probleemstellingen misplaatst, misbruikt of simpelweg laten verdwijnen om een tekst te produceren die ik alleen maar kan lezen als de geconstrueerde expressie van je eigen smaak. Geheel in de geest van de achttiende-eeuwse Salontraditie, maar wel vermomd als een solide cultureel essay.

Ik ga graag in op een controversiële voorzet. Ik kan je argumentatie volgen en ga zelfs tot op een zeker punt akkoord met de conclusie ervan, maar ik heb wel een probleem met de manier waarop je terloops nogal wat onderwerpen aanraakt of laatdunkend hanteert (zoals de notie van 'netwerken', de positie van de artiest, de productievoorwaarden en vooral sommige benaderingen van het artistieke werk), om uiteindelijk tot een behoorlijk zwartwitbeeld te komen van goede en slechte manieren om kleinschalig danswerk te produceren.

Ik heb een probleem met dat onvatbare personage, begiftigd met grillig egocentrisme, meedrijvend met de stroom en geneigd tot onverschilligheid, dat jij artiest noemt. Zo iemand zou ik nooit geld lenen, ik zou er zelfs niet iets mee willen gaan drinken. Gelukkig heb ik nog nooit zo iemand ontmoet behalve in jouw tekst. Dit beeld van de kunstenaar toont niet de dagelijkse realiteit van al die mensen die vechten met moeilijke productieomstandigheden om toch maar op een serieuze en bewuste manier te kunnen werken.

L E X I C O N V A N D E T E C H N O C U L T U U R

ningen over vierenhalf miljard jaar zal exploderen. De zwarte ster zal het einde van alle denken met zich meebrengen. De filosoof ziet hierin de motivatie achter de technologische

wedren en schrikt er niet voor terug dit in technische termen te verwoorden. Lyotard vat daarbij het lichaam van de mens op als hardware van het denken, van dit 'ingewikkeld technisch

dispositief'. Hij verwoordt het als volgt: 'Als de zon explodeert, zal deze hardware in rook opgaan en de filosofie, evenals alle andere vormen van denken, meesleuren in zijn ondergang. Het